

Úpadek a utrpení Ukrajiny pokračuje. Tragikomické snahy Zelenského přivádějícího Ukrajinu k občanské válce

- CZ24 News | 4. září 2021

Rostislav Iščenko komentuje tragikomické snahy prezidenta Zelenského, který je při své herecké domýšlivosti schopen přivést Ukrajinu k občanské válce

Okolí prezidenta Zelenského každého ujišťuje, že neříká jen nebezpečné konfrontační nesmysly, ale věří tomu, co říká, a své poslání vidí v záchraně Ukrajiny. Navíc věří, že dokáže zachránit ukrajinskou státnost.

Tomu se dá uvěřit. Když se Juščenkův vnímavý účetní cítil jako mesiáš, proč by se tak nemohl cítit emotivní bavič, zvyklý na obdiv davu? Dokonce i Zelenského způsob jednání svědčí o všeobjímající víře ve vlastní vyvolenost. Chlapec, který ještě včera obdivoval nacisty a skrýval se před odvodem, najednou začne vrčet na mnohem vážnější a nebezpečnější protivníky. Jeho vztahy s německou kancléřkou a americkým prezidentem jsou už horší než Janukovyčovy, a pamatujeme si, jak skončila vzpoura Viktora Fjodoroviče proti Západu.

Janukovyč se však mohl proti Západu postavit alespoň s ruskou podporou v podobě třímiliardové půjčky, se zárukou na dalších dvanáct miliard, schválením patnácti miliard na společné projekty a s tichým souhlasem Číny, která se až do poslední chvíle držela svých projektů na Krymu. Zelenskyj nemá ani to. V Rusku ho ignorují, v Číně přehlížejí.

Slon v porcelánu

Zelenskyj zničil dobré vztahy Kyjeva s Minskem. Maďaři a Rumuni, kteří Ukrajinu vždy podporovali, se k němu obrátili zády. Malé Moldavsko a velké Polsko určité oficiální vztahy udržují (zde je úplné přerušení z historických a geopolitických důvodů obtížné), ale k Zelenskému se chovají poměrně chladně, aniž by našli společnou řeč. Dokonce i Pobaltí přestalo Zelenskému v poslední době projevovat náklonnost. Estonská prezidentka dokonce vystoupila s postojem, který je blízký stanoviskům ruské odborné veřejnosti, na Ukrajině tvrdě kritizovaným. Kyjev do NATO přijmout nechtějí, dokonce ani do EU, a investovat peníze do ukrajinské ekonomiky se nedoporučuje, protože o ně přijdete, a tak dále.

Obecně si udělal nepřátele ve všech směrech. Nejhorší však je, že i vlastní zemi má plnou nepřátel. Zelenskyj ztratil podporu umírněných a protimajdanských sil, ale nepodařilo se mu získat podporu radikálních nacionalistů. Zprava se na něho tlačí Porošenko, Medvedčuk zleva a Šarij s Razumkovem sprádají plány na jeho elektorát. Achmetov se ve spolupráci s Ljovočkinem a Firtašem připravuje na život po Zelenském a Kolomojskij přestal podávat veselé a rozverně rozhovory a dlouho se neobjevil na veřejnosti – takže také něco chystá. Náckové všech druhů a odstínů (od Národního korpusu po Svobodu) požadují tvrdší domácí i zahraniční politiku, ale zároveň odmítají prezidenta podpořit. Nad spolehlivostí bezpečnostních složek visí otazník a nelepší se to, ať už do vedoucích pozic dosadí jakéhokoli generála.

Zelenského vládu podporuje už pouze Sbor národní bezpečnosti a obrany (SNBO), pod jehož krytím prezident provádí represivní politiku vůči všem, jež považuje za nebezpečné, a legalizuje své

zahraničně a vnitropolitické iniciativy. Mechanismus SNBO je však nespolehlivý. Může se kdykoli porouchat. Stačí, aby většina jeho členů zaujala Razumkovův postoj a odmítla se účastnit hlasování o otázkách mimo ústavní mandát tohoto orgánu, a ten nebude schopen přijmout jediné rozhodnutí. Navíc ostatní vládní orgány mohou odmítnout provádět protiústavní rozhodnutí SNBO a tím prezident ztratí aparát, jímž by mohl realizovat program represí. V takovém případě by Zelenského „sankce“ fungovaly pouze v rámci jeho prezidentského úřadu.

Komický buldok

Přesto navzdory hrozbě kolapsu vlády z důvodu sabotování jejích protiústavních rozhodnutí, navzdory sílícímu nebezpečí vnitřní vzpoury, která by byla vnějšími aktéry vnímána pozitivně nebo neutrálně, se Zelenskyj vydává na cestu vyhocené konfrontace a zvyšuje sázky. Vyhláší nereálné cíle: přimět Bidena a Merkelovou, aby změnili svůj postoj k plynovodu Nord Stream 2, získat jasnou perspektivu členství v NATO s časovým harmonogramem, požadovat po Západu, aby stanovil jasný mechanismus kompenzace Ukrajině za ztracené příjmy, které jí ubudou v důsledku možného omezení tranzitu ruského plynu přes její území po roce 2024, atd.

Spousta plánů neodpovídá daným možnostem, ale je třeba říci, že v ukrajinské politice vždy vítězil ten, kdo zvyšoval sázky a vyhocoval situaci, aniž by bral v úvahu skutečný poměr sil. Jednou sice narazila Tymošenkova a vysloužila si vězení. Po dvou a půl letech byla sice z vězení propuštěna, ale nenávratně přišla o politické vedení opozice.

Všechny ostatní případy, od prvního Majdanu až po Janukovyčův útěk, skončily tím, že slabší strana, která rozehrála konfrontační scénář, zvítězila bez boje, nebo jen s malým či čistě akademickým odporem svých protivníků.

Dalo by se říci, že i Zelenského jednání je ospravedlnitelné ukrajinskou politickou tradicí – nebýt dvou okolností.

Předem prohraná partie

Za prvé, prakticky všichni zbývající ukrajinští politici sami umějí zvyšovat sázky, a činí tak rádi a ochotně. Dosud, jak řečeno výše, byla tato metoda úspěšná jen proto, že oponenti neriskovali převzetí odpovědnosti za případné krveprolití při vypuknutí občanské války.

Na Ukrajině se prolévá krev už dlouho – to nikoho nepřekvapí, avšak Zelenskyj jako prezident nese morální a politickou odpovědnost za případné zhoršení situace. Nepůjde tedy o žádnou jednostrannou hru, soupeři přijmou nabídnutou výzvu, a pak budou muset jednat. Přitom pouhým zabavením majetku a domácím vězením to skončit nemůže. Bude třeba stanovit reálné lhůty a po jejich nedodržení bude muset být prolita krev. Zelenskyj je na to možná připraven, ale je na to připraven mocenský systém? Neodmítne poslouchat výrostka z „pětašedesáté čtvrti“, když bude muset pracovat proti svým otcům zakladatelům, proti svým oligarchickým základům?

Za druhé, případný odpor proti zneužívání prezidentských pravomocí byl dosud brzděn vnějšími aktéry. Například Američané zakázali Kolomojskému dovést do logického konce již započaté svržení Porošenka. Ti samí Američané, spoléhající na Avakovovy bojovníky, zakázali samotnému Porošenkovi použít silový scénář, aby se udržel u moci.

Západ (v první řadě USA) se do jisté doby snažil ukrajinský stát zachovat a stabilizovat. Časový limit a zdroje však byly vyčerpány. Ukrajina nesplnila očekávání, ukázala se být pouhým požíračem zdrojů a Západ ji vyvedl z rovnováhy. Ne tak očividně jako Afghánistán, ale stabilizovat Ukrajinu za každou

cenu USA rozhodně v úmyslu nemají. Naopak, stejně jako v Afghánistánu jim chaos na Ukrajině vyhovuje, protože vytváří problémy především pro EU a Rusko.

Pokud se tedy oligarchové vrhnou na Zelenského nebo Zelenskyj na oligarchy, je velmi pravděpodobné, že si Američané jednoduše umyjí ruce a budou situaci sledovat zpovzdálí, aniž by do ní jakkoli zasahovali. Bez Američanů nebude zasahovat ani EU. Nejprve se bude muset dohodnout s Ruskem na spolupráci. Moskva sama se do ukrajinského zmatku pravděpodobně také nezapojí. Neexistují zde žádné politické síly orientované na Rusko, ekonomické zájmy Ruska na Ukrajině byly rovněž vynulovány a z hlediska návratu těchto historicky a strategicky důležitých území je důležitější plná legitimita a stoprocentní mezinárodní uznání než rychlost.

Bude-li tedy Zelenskyj pokračovat ve své riskantní a dobrodružné politice, má všechny předpoklady nejen vyvolat plnohodnotnou občanskou válku, ale také zjistit, jak v takovém konfliktu chutná porážka.

Autor: Rostislav Iščenko

Překlad: protiproud